

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Totivs Theologiæ S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Svpplementvm Tertiæ Partis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romæ, 1619

De libello repudij. Quæst. 67.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38817

itate totaliter: sed Episcopus, quantum ad minores ordines. Et quidam dicunt, quod etiam quantum ad maiores, in illis qui volunt Deo in religione seruire; propter vitandum religiosorum discursum.

Ad primum ergo dicendum, quod per illam Decr. ostenditur eadem esse difficultas dispensandi in illis, qui de facto cum pluribus contraxerunt, ac si de iure contraxissent, non quod subtrahatur simpliciter potestas Papæ dispensandi in talibus.

Ad secundum dicendum, quod hoc est verum, quantum ad ea quæ sunt de iure naturali, & quantum ad ea quæ sunt de necessitate sacramentorū & fidei. Sed in alijs, quæ sunt de institutione Apostolorum, cum Ecclesia habeat nunc eandem potestatem statuendi & destituendi, quam tunc habuerit, potest per eum qui primatum tenet in Ecclesia, dispensari.

Ad tertium dicendum, quod non quælibet significatio est de essentia sacramenti, sed tantum illa quæ pertinet ad officium sacramenti: & talis non tollitur per irregularitatem.

*Si esse
Etum.*

Ad quartum dicendum, quod in particularibus non potest inueniri ratio, quæ omnibus comperat æqualiter, propter eorum diuersitatem. Et ideo quod vniuersaliter statutum est rationabiliter, consideratis his quæ in pluribus accidunt, potest etiam per dispensationem rationabiliter remoueri in aliquo casu determinato.

QVÆST. LXVII.

De libello repudij, in septem articulos diuisa.

¶ Eiusde considerandum est de libello repudij.

- D** ¶ Circa quod quaruntur septem.
- ¶ Primo, vtrum inseparabilitas matrimonij sit de lege naturæ?
 - ¶ Secundo, vtrum repudiare vxorem possit esse licitum per dispensationem?
 - ¶ Tertio, vtrum sub lege Moyfi fuerit licitum?
 - ¶ Quarto, vtrum liceat vxori repudiatæ alium virum accipere?

¶ Quinto

¶ Quinto, verum liceat viro repudiatam à se iterum ducere?

¶ Sexto, verum causa repudij fuerit odium vxoris?

¶ Septimo, verum causa repudij deberent in libello scribi?

ARTIC. I.

280 *Vtrum inseparabilitas vxoris sit de lege natura?*

Tho. 4. d. 37. q. 2. art. 1. c. 1. Conc. Trident. sess. 24. de sacram. matrim. canone 3.
AD primum sic proceditur. Videtur, quod inseparabilitas vxoris non sit de lege naturæ. Lex enim natura communis est apud omnes. Sed nulla lege præter legem Christi fuit prohibitum vxorem dimittere. Ergo inseparabilitas vxoris non est de lege naturæ.

¶ 2 Præterea, Sacramenta non sunt de lege naturæ. Sed inseparabilitas matrimonij ad sacramenti bonum pertinet. Ergo non est de lege naturæ.

¶ 3 Præterea, Coniunctio viri & femine in matrimonio ordinatur principaliter ad prolis generationem, & educationem, & instructionem. Sed hæc omnia aliquo certo tempore consummantur. Ergo post illud tempus licet vxorem dimittere sine aliquo præiudicio legis naturæ.

¶ 4 Præterea, Ex matrimonio principaliter queritur bonum prolis. Sed inseparabilitas matrimonij est contra bonum prolis: quia, vt tradunt Philosophi, aliquis vir non potest ex aliqua femina prolem accipere, qui tamen ex alia accipere posset, & quæ etiam ab alio viro imprægnaretur. Ergo inseparabilitas matrimonij magis est contra legem naturæ, quam de lege naturæ.

SED contra, Illud præcipue est de lege naturæ, quod natura bene instituta accepit in sui principio. Sed inseparabilitas matrimonij est huiusmodi, vt patet Matth. 19. Ergo est de lege naturæ.

¶ Præterea, De lege naturæ est quod homo Deo non contrarietur. Sed homo quodammodo contrarius esset Deo, si separaret quos Deus coniunxit. Cum ergo ex hoc instituta sit inseparabilitas matrimonij,

Matth.

Matth. 19. videtur quòd sit de lege naturæ.

RESPONDEO dicendum, quòd matrimonium ex intentione naturæ ordinatur ad educationem prolis, non solum ad aliquod tempus, sed per totam vitam prolis. Vnde de lege naturæ est, quòd parentes filijs thesaurizent, & filij parentum hæredes sint. Et ideo cum proles sit commune bonum viri & vxoris, oportet eorum societatem perpetuo permanere indiuisam, secundum legis naturæ dictamen: & sic inseparabilitas matrimonij est de lege naturæ.

Ad primum ergo dicendum, quòd sola lex Christi ad perfectum, humanum genus adduxit, reducens in statum nouitatis naturæ. Vnde & in lege Moysi, & in legibus humanis non potuit totum auferri, quòd contra legem naturæ erat: hoc enim soli legi Spiritus & vitæ reseruatum est.

Ad secundum dicendum, quòd inseparabilitas cõpetit matrimonio, secundum quòd est signum perpetuæ coniunctionis Christi & Ecclesiæ, & secundum quòd est in officium naturæ ad bonum prolis ordinatum, vt dictum est*. Sed quia separatio matrimonij magis directe repugnat significationi, quàm proli bono, cui ex consequenti repugnat, vt dictum est: inseparabilitas matrimonij magis in bono sacramenti intelligitur, quàm in bono prolis, quamuis in utroque intelligi possit: & secundum quòd pertinet ad bonum prolis, erit de lege naturæ, non autem secundum quòd pertinet ad bonum sacramenti.

** in corp. art.*

Ad tertium patet solutio ex dictis*.

in corp. ar. & in solut. præced.

Ad quartum dicendum, quòd matrimonium principaliter ordinatur ad bonum commune, ratione principalis finis, qui est bonum prolis: quamuis etiam ratione finis secundarij ordinetur ad bonum personæ matrimonij contrahentis, prout per se est in remediũ concupiscentiæ. Et ideo in legibus matrimonij magis attenditur, quid omnibus expediat, quàm quid vni competere possit. Quamuis ergo matrimonij inseparabilitas impediatur bonũ prolis in aliquo homine, tamen

tamen non est inconueniens ad bonum prolis simpliciter. Et propter hoc ratio non sequitur.

ARTIC. II.

Utrum potueris esse licitum per dispensationem, uxorem dimittere?

281

AD secundum sic proceditur. Videtur, quòd uxorem dimittere, per dispensationem non poterit esse licitum. Illud enim quod est in matrimonio contra bonum prolis, est contra prima præcepta legis naturæ, quæ indispensabilia sunt. Sed dimissio uxoris est huiusmodi, ut ex dictis patet*. Ergo, &c.

art. præc.

¶ 2 Præterea, Concubina differt præcipue ab uxore in hoc, quòd non est inseparabiliter iuncta. Sed habere concubinam fuit indispensabile. Ergo & dimittere uxorem.

¶ 3 Præterea, Homines ita sunt modo receptibiles dispensationis, sicut olim fuerunt. Sed modo non potest dispensari cum aliquo, ut uxorem dimittat. Ergo nec olim.

¶ ex art.
5. q. 65.
præc.

SED contra, Agar cognita est ab Abraham uxorio affectu, ut dictum est †. Sed ipse eam præcepto diuino eiecit, & non peccauit. Ergo potuit per dispensationem fieri licitum, quod homo uxorem dimitteret.

RESPONDEO dicendum, quòd dispensatio in præceptis, præcipue quæ sunt aliquo modo legis naturæ, est sicut mutatio cursus naturalis rei: qui quidem mutari dupliciter potest. Vno modo, ex aliqua causa naturali, per quã alia causa naturalis impeditur à cursu suo, sicut est in omnibus quæ in minori parte casualiter accidunt in natura. Sed per hunc modum non variatur cursus rerum naturalium quæ sunt semper, sed quæ sunt frequenter. Alio modo, per causam penitus supernaturalem, sicut in miraculis accidit. Et hoc modo potest mutari cursus naturalis, non solum qui est ordinatus, ut sit frequenter: sed qui est ordinatus etiam, ut sit semper, ut patet in statione solis tempore Iosue, & reditu eius tempore Ezechie,

& c.

& de eclipsi miraculosa tempore passionis Christi.
 Hac autem ratio dispensationis in præceptis legis natura-
 turæ, quandoque est in causis inferioribus; & sic di-
 spensatio cadere potest super secunda præcepta legis
 naturæ; non autem super prima: quia illa sunt quasi
 semper existentia, ut dictum est * de pluralitate vxor-
 um & huiusmodi. Aliquando autem est tantum in
 causis superioribus; & tunc potest dispensatio esse di-
 uinitus, etiam contra prima præcepta legis naturæ,
 ratione alicuius mysterij diuini significandi vel osten-
 dendi: sicut patet de dispensatione in præcepto Abra-
 hæ factæ de occisione filij innocenti. Tales autem
 dispensationes non sunt communiter ad omnes, sed
 ad aliquas singulares personas, sicut etiam in mira-
 culis accidit. Si ergo inseparabilitas matrimonij in-
 ter prima præcepta legis naturæ contineatur, solum
 hoc secundo modo sub dispensatione cadere potuit.
 Si autem sit inter secunda præcepta legis naturæ, etiã
 primo modo cadere potuit sub dispensatione. Vide-
 tur autem magis inter secunda præcepta legis naturæ
 contineri: inseparabilitas enim matrimonij non or-
 dinatur ad prolis bonum, quod est principalis matri-
 monij finis, nisi quantum ad hoc, quod per parentes
 filijs prouideri debet in totam vitam, per debitam
 præparationem eorum, quæ sunt necessaria in vita;
 huiusmodi autem præparatio non est de prima inten-
 tione naturæ, secundum quam omnia sunt communia.
 Et ideo non videtur esse contra primam intentionem
 naturæ dimissio vxoris; & per consequens, nec contra
 prima præcepta, sed contra secunda legis naturæ:
 unde etiam primo modo sub dispensatione posse ca-
 dere videtur.

sup. q. 65.
 ar. 2.

Ad primum ergo dicendum, quod in bono prolis,
 secundum quod est de prima intentione naturæ, in-
 telligitur procreatio & nutritio, & instructio quouis-
 que proles ad perfectam ætatem ducatur. Sed quod
 ei prouideatur in posterum per hereditatis, & alio-
 rum bonorum dimissionem, videtur pertinere ad se-
 cundam

Supplementum.

Q9

cundam

cundam legis naturæ intentionem .

Ad secundum dicendum, quòd habere concubinam est contra bonum prolis , quantum ad id quod natura in ea , prima intentione intendit , scilicet educationem & instructionem , quæ requirit diuturnam commansionem parentum; quòd nõ est in concubina, quæ ad tempus assumitur : & ided non est simile . Tamen quantum ad secundam intentionem , etiam habere concubinam , sub dispensatione cadere potest, vt patet O'lea 1.

Ad tertium dicendum, quòd inseparabilitas, quamuis sit de secunda intentione matrimonij, prout est in officium naturæ, est tamen de prima intentione ipsius, prout est sacramentum Ecclesie . Et ideo ex quo institutum est, vt sit Ecclesie sacramentum, manente tali institutione non potest sub dispensatione cadere, nisi forte secundo modo dispensationis .

ARTIC. III.

Utrum sub lege Moysi licitum fuerit uxorem dimittere ?

181

AD tertium sic proceditur . Videtur, quòd sub lege Moysi fuerit licitum uxorem dimittere . Vnus enim modus consentiendi est, non prohibere, cum prohibere possit aliquis . Consentire autem illicito est illicitum . Cum ergo Moyses non prohibuerit uxoris repudium, nec peccauerit : quia lex sancta est, dicitur Roman. 7. videtur, quòd repudium fuerit aliquando licitum .

¶ 2 Præerea, Propheta locuti sunt Spiritu sancto inspirati, vt patet 2. Petr. 1. Sed Malac. 2. dicitur, Cum odio habueris, dimitte . Ergo cum illud quod Spiritus sanctus inspirat, non sit illicitum, videtur quòd repudium uxoris non semper fuerit illicitum .

¶ 3 Præerea, Chrysost. ¶ dicit, quòd sicut Apostoli permiserunt secundas nuptias, ita Moyses permisit libellum repudij, Sed secundæ nuptiæ non sunt peccatum . Ergo nec repudium uxoris sub lege Moysi .

hom 32. in Euan. Mast. in opere imperf. patru ante med. 30. 2

SED

SED contra est, quod Dominus dicit, quod libellus repudij datus est à Moyse Iudæis, propter duritiam cordis eorum *. Sed duritia cordis eorum non excusabat eos à peccato. Ergo neque lex de libello repudij.

Matth. 19.

¶ Præterea, Chrysoft. * dicit super Matth. 2. quod Moyse dando libellum repudij, non iustitiam Dei ministravit, ut quasi per legem agentibus peccatum non videatur esse peccatum.

*hom. 32.
in Matth.
in opere
imperfe-
cto parã
ante meo
10. 2o*

RESPONDEO dicendum, quod circa hoc est duplex opinio. Quidam enim dicunt, quod illi qui sub lege uxorem, dato libello repudij, dimittebant, non excusabantur à peccato, quamvis excusarentur à pœna, secundum legem infligenda. Et propter hoc dicitur Moyse libellum repudij permisisse: & sic ponunt quatuor modos permissionis. Unum, per priuationem præceptionis, ut quando maius bonum non præcipitur, minus bonum permitti dicitur: sicut Apostolus non præcipiendo virginitatem, matrimonium permisit, 1. Cor. 7. Secundum, per priuationem prohibitionis: sicut venialia dicuntur permissa, quia non sunt prohibita. Tertium, per priuationem cohibitionis: & sic peccata omnia dicuntur permitti à Deo, in quantum non impedit cum impedire possit. Quartum, per priuationem punitionis: & sic libellus repudij in lege permissus fuit, non quidem propter aliquod maius bonum consequendum, sicut fuit dispensatio de pluribus vxoribus habendis; sed propter maius malum cohibendum, scilicet vxoricidium, ad quod Iudæi proni erant, propter corruptionem irascibilis; sicut & permissum est eis extraneis fœnerari, propter corruptionem aliquam in concupiscibili, ne scilicet fratribus suis fœnerarentur: & sicut etiam propter corruptionem suspicionis in rationali, fuit permissum sacrificium zelotypie, ne sola suspicio apud eos iudicium corrumperet. Sed quia lex vetus quamvis gratiam non conferret, tamen ad hoc data erat, ut peccatum ostenderet, ut communiter Sancti

Q9 2 dicunt:

dicunt: ideo alijs videtur, quod si repudiando uxorem peccassent, hoc saltem eis per legem aut prophetas indicari debuisset. Isaia 38. Annuntia populo meo scelera eorum. Alias viderentur nimis esse neglecti, si ea quæ necessaria sunt ad salutem, quæ non cognoscebant, numquam eis nuntiata fuissent: quod non potest dici, cum iustitia legis tempore suo observata, vitam mereretur æternam. Et propter hoc dicunt, quod quamvis repudiate uxorem, per se sit malum, tamen ex permissione diuina licitum fiebat. Et hoc confirmant auctoritate Chrysostomi, qui dicit, quod a peccato abstulit culpam legislator, quando permixit repudium. Et quamvis hoc probabiliter dicatur, tamen primum communius sustinetur: ideo ad utrasque rationes respondendum est.

*hom. 32.
in Mat.
in opere
imperfe-
cto to. 2.*

Ad primum ergo dicendum, quod aliquis qui potest prohibere, non peccat, si a prohibitione abstineat, non sperans correctionem: sed * maius malum astimans ex tali prohibitionem occasionem sumere, & sic accidit Moyse: unde diuina auctoritate fretus libellum repudij non prohibuit.

Al. magis.

Ad secundum dicendum, quod Prophetæ Spiritu sancto inspirati non dicebant dimitte uxorem, quasi Spiritus sancti præceptum sit, sed quasi permissum, ne mala peiora fierent.

Ad tertium dicendum, quod illa permissionis similitudo non est intelligenda quantum ad omnia, sed solum quantum ad causam eandem: quia utraque permissio ad vitandam turpitudinem facta est.

Ad quartum dicendum, quod quamvis duritia cordis non excusaret a peccato, tamen permissio ex duritie facta excusat. Quædam enim prohibentur sanis, quæ non prohibentur infirmis corporaliter: nec tamen infirmi peccant, permissione sibi facta viuentes.

Ad quintum dicendum, quod aliquod bonum potest intermitteri dupliciter. Vno modo, propter aliquod maius bonum consequendum: & tunc intermissio illius boni ex ordine ad maius bonum accipit honestatem.

tē, sicut intermittebatur singularitas vxoris honestæ à iacob, propter bonum prolis. Alio modo, bonum aliquod intermittitur ad vitandum maius malum. Et tunc si auctoritate eius, qui dispensare potest, hoc fiat, reatum talis boni intermissio non habet, sed honestatem etiam non acquirit: & sic indiuisibilitas matrimonij in lege Moysi intermittebatur propter maius malum vitandum, scilicet vxoricidium. Et ideò Chrysost. † dicit, quòd à peccato abstulit culpam. Quamuis enim inordinatio maneret in repudio, ex quo peccatum dicitur, tamen reatum pœnæ non habebat, neque temporalis, neque perpetuæ, in quantum diuina dispensatione fiebat: & sic erat ab eo culpa ablata. Et ideò etiam ipse ibidem dicit, quòd permissum est repudium, non malum quidem, tamen licitum. Quod quidem illi qui sunt de prima opinione*, referunt ad hoc tantum, quòd non habebat reatum temporalis pœnæ.

ARTIC. IV.

Virum liceret uxori repudiata, alium virum habere? 283

AD quartum sic proceditur. Videtur, quòd liceret uxori repudiatae alium virum habere. Quia in repudio magis erat iniquitas viri repudiantis, quàm vxoris repudiatae. Sed vir poterat sine peccato aliam ducere vxorem. Ergo & vxor sine peccato alium virum ducere poterat.

¶ 2 Præterea, August. † dicit de duabus vxoribus: quod quādo mos erat, peccatum non erat. Sed tempore legis veteris erat talis consuetudo, quòd repudiata alium virum ducebat, vt patet Deuter. 24. Cum egressa alterum virum duxerit, &c. Ergo vxor non peccabat, alteri viro se iungendo.

¶ 3 Præterea, Matth. 5. Dominus iustitiam noui Testamenti ostendit superabundantem esse respectu iustitiæ veteris Testamenti. Hoc autem dicit ad iustitiæ noui Testamenti superabundantiam pertinere, quòd vxor repudiata non ducit alterum virum. Ergo in veteri lege licebat.

Q9 3 SED

hom. 22.
in Mat. 19.
in opere
imperfa-
cto, ante
med. 10.2

postea in
titio corp.

in lib. de
bono con-
iugali. c.
18.

SED contra est, quod dicitur Matth. 5. Qui dimissam duxerit, mœchatur. Sed mœchia numquam fuit in veteri Testamento licita. Ergo nec vxori repudiatæ licuit alium virum habere.

¶ Præterea, Deuter. 24. dicitur, quod mulier repudiata quæ alium virum duceret, polluta erat, & abominabilis facta coram Domino. Ergo peccabat alium virum ducendo.

RESPONDEO dicendum, quod secundum primam opinionem *, post repadium vxor peccabat alium virum ducendo: quia adhuc primum matrimonium non erat solutum. Mulier enim quanto tempore viuit, alligata est legi viri: ad Roman. 7. non autem poterat simul plures viros habere. Sed secundum aliam opinionem, sicut licebat viro ex dispensatione diuina vxorem repudiare, ita vxori alium virum ducere: quia inseparabilitas matrimonij, ex causa diuinæ dispensationis tollebatur, qua inseparabilitate manente, intelligitur verbum Apostoli. Ut ergo ad vrasque rationes respondeamus,

*posita ar.
3. huius
9. in corp.
6. placuit
cum mul
tis seq. 32
9. 7. cap.
gaudemus
de diuor.*

Ad primum dicendum, quod viro licebat plures vxores simul habere, secundum dispensationem diuinam, & ideo vna dimissa etiam matrimonio non soluto, poterat aliam ducere: sed numquam vxori licuit habere plures viros. Et ideo non est simile.

Ad secundum dicendum, quod in illo verbo Augustinus non ponitur pro consuetudine, sed pro actu honesto, secundum quod à more dicitur aliquis morigeratus, quia est bonorum morum: & sicut à more philosophia moralis nominatur.

Ad tertium dicendum, quod Dominus Matthæi 5. ostendit nouam legem abundare per consilia ad veterem, non solum quantum ad ea quæ lex vetus licita faciebat, sed etiam quantum ad ea quæ in veteri lege illicita erant, sed à multis licita putabantur per non rectam præceptorum expositionem, sicut patet de odio inimici: & ita est etiam de repudio.

Ad quartum dicendum, quod verbum Domini intelligi.

relligitur quantum ad tempus nouæ legis, in quo di-
 cta permissio est sublata: & sic etiam intelligitur
 quoddam verbum Chrysoft. * qui dicit quòd qui se-
 cundum legem dimittit vxorem, quatuor facit iniqui-
 tates: quia quo ad Deum, exiit homicida, in quan-
 tum habet propositum occidendi vxorem, nisi eam
 dimitteret: & quia dimittit non fornicantem, in quo
 solo casu lex Euangelij vxorem dimittere permittit:
 & similiter quia facit eam adulteram, & illum cui co-
 pulatur.

hom. 12.
 in Matt.
 in opere
 imperfe-
 cto non
 muliū re-
 mote an-
 te mediū
 to. 2.

Ad quintum dicendum quòd quidam gloss. inter-
 linearis dicit, Polluta est & abominabilis: sed illius
 iudicio qui quasi pollutam eam prius dimisit: & sic
 non oportet quòd sit polluta simpliciter. Vel dicitur
 polluta eo modo quo immundus dicebatur, qui
 mortuum tangebatur vel leprosum, non immunditia
 culpæ, sed cuiusdam irregularitatis legalis: vnde &
 sacerdoti non licebat viduam, aut repudiatam duce-
 re in vxorem.

ARTIC. V.

Utrum liceat viro repudiatam à se, accipere?

284

AD quintum sic proceditur. Videtur, quòd lice-
 bat viro repudiatam à se, iterum accipere. Li-
 cet enim corrigere quòd male factum est. Sed male
 factum erat, quòd vir vxorem repudiabat. Ergo lice-
 bat hoc corrigere reducendo vxorem ad se.

¶ 2 Præterea, Semper licuit peccanti indulgere,
 cum sit morale præceptum, quòd in omni lege ma-
 net. Sed vir accipiendo vxorem repudiatam, ei pec-
 canti indulgebat. Ergo hoc licitum erat.

¶ 3 Præterea, Deut. 24. ponitur pro causa quare
 vxor repudiata non possit iterum accipi: quia pollu-
 ta est. Sed repudiata non polluitur, nisi alterum vi-
 rum ducendo. Ergo saltem ante quàm alium virum
 duceret, licebat eam accipere.

SED contra est, quòd dicitur Deuter. 24. Non po-
 terit prior maritus recipere eam, &c.

RESPONDEO, dicendum, quòd in lege de libello

Q 4 repu-

repudij duo erant permiffa, ſcilicet dimittere vxorem, & vxorem dimiffam alteri iungi: & duo precepta, ſcilicet ſcriptura libelli repudij, & quod iterum maritus repudians eam accipere nō poſſit. Quod quidem, ſecundum eos qui primam opinionem tenent, factum fuit in pœnam mulieris, quæ alteri nu-
pfit, & in hoc peccato polluta eſt. Sed ſecundum alios, vt vir non de facili vxorem repudiaret, quam poſtea nullo modo recuperare poſſet.

Ad primum ergo dicendum, quod ad illius mali impedimentum, quod committebat aliquis repudiando vxorem, ordinabatur quod vir vxorem repudiatam aſſumere iterato non poſſet: & ideo diuinitus ordinatum fuit.

Ad ſecundum dicendum, quod ſemper licuit indulgere peccanti quantum ad rancorem cordis, ſed non quantum ad pœnam diuinitus taxatam.

Ad tertium dicendum, quod in hoc duplex eſt opinio. Quidam enim dicunt, quod licuit vxorem repudiatam viro reconciliari, niſi matrimonio alteri viro eſſet iuncta. Tunc enim propter adulterium cui ſe mulier voluntarie ſubdidit, in pœnam datur ei, quod ad priorem virum non rediret. Sed quia lex vniuerſaliter prohibet, ideo dicunt alij, quod etiam antequam alteri nuberet, non poterat reuocari, ex quo repudiata erat: quia pollutio non intelligitur quantum ad culpam, ſed vt dictum eſt *.

ARTIC. VI.

Virum cauſa repudij fuerit odium vxoris?

Ad ſextum ſic proceditur. Videtur, quod cauſa repudij fuerit odium vxoris. Nam Malac. 2. dicitur, Cum odio habueris, dimitte. Ergo, &c.

¶ 2. Præterea, Deuter. 24. dicitur, Si non inuenit gratiam ante oculos eius, propter aliquam fornicitatem, &c. Ergo idem quod prius.

SED contra, Sterilitas & fornicatio magis contrariantur matrimonio, quam odium. Ergo illa potius debuerunt eſſe cauſa repudij, quam odium.

¶ 4. Præ-

poſitã ar.
3. huius
9. corp.
Al. reuo-
cate.

art. præc.
in reſp.
ad 5.

285

¶ 4 Præterea, Odium potest causari ex virtute eius qui odio habetur. Si ergo odium est sufficiens causa, tunc mulier posset repudiari, propter virtutem suam: quod est absurdum.

¶ 5 Præterea, Deuter. 22. dicitur, Si duxerit vir uxorem, & postea odio habuerit eam, quæ fueritque occasiones quibus dimittat eam, obijciens ei stuprum ante coniugium: si in probatione defecerit, verberabitur, & centum siclis argenti condemnabitur, & non poterit dimittere eam omnibus diebus vitæ suæ. Ergo odium non est sufficiens causa repudij.

RESPONDEO dicendum, quod causa permissionis repudiandi uxorem fuit vitatio uxoricidij, ut sancti communiter dicunt. Proxima autem causa homicidij est odium: & ideo proxima causa repudij est odium.

Sed odium ex aliqua causa causatur sicut & amor: & ideo oportet etiam aliquas causas repudij ponere remotas, quæ erant causa odij. Dicit tamen Aug. in gloss. Deuter. 24. Multæ erant in lege causæ dimittendi uxorem: solam Christus fornicationem excepit, cæteras vero molestias iubet pro fide & castitate coniugij sustineri.

Hæ autem causæ intelliguntur scditates in corpore, puta, infirmitas, vel aliqua notabilis macula: vel in anima sicut fornicatio; vel aliqua huiusmodi, quæ in moribus inhonestatem facit.

Sed quidam has causas, satis probabiliter magis coarctant, dicentes, quod non licebat repudiare, nisi propter aliquam causam post matrimonium supervenientem; nec propter quamlibet talem, sed propter illas solum quæ possunt bonum prolis impedire; vel in corpore, ut sterilitas, aut lepra, aut aliquid huiusmodi; vel in anima, ut si esset malorum morum quos filij ex conversatione ad ipsam, imitarentur. Sed quædam glossa super illud Deuteronomij 24. Si non inuenerit gratiam, &c. videtur magis arctare, scilicet ad peccatum, cum dicit, quod ibi per scditatem peccatum intelligitur; sed peccatum glossa nominat non solum in moribus animæ, sed etiam in natura corporis.

Sic

* Al. Alias.

† Alias, enim.

* lib. 1. de serm. do-

mini in monte, c.

25. par. 2.

25. par. 2. princ. 20. 4.

gloss. in serl. ib. d.

Sic ergo prima Duo concedimus.

Ad tertium dicendum, quòd sterilitas & alia huiusmodi, sunt causa odij: & sic sunt causæ remota.

Ad quartum dicendum, quòd propter virtutem non est aliquis odibilis per se loquendo: quia bonitas causa est amoris. Et ideò ratio non sequitur.

Ad quintum dicendum, quòd dabatur in pœnam viri, quòd non posset in perpetuum repudiare uxorem in casu illo, sicut etiam in alio casu quando puellam deflorauerat.

ARTIC. VII.

386 *Utrum causa repudij deberent in libello scribi?*

AD septimum sic proceditur. Videtur, quòd causæ repudij deberent in libello scribi. Quia per libellum repudij scriptum, à pœna legis absoluebatur. Sed hoc omnino videtur iniustum, nisi causis sufficientibus repudij assignatis. Ergo illas oportebat scribere in libello.

¶ 2 Præterea, Ad nihil aliud illa scriptura valere videbatur, nisi ut causa repudij ostenderentur. Ergo si non inscribebantur, frustra libellus ille tradebatur sibi.

li 4. sent. d. 33. S. C. ¶ 3 Præterea, Hoc Magister dicit in littera*. SED contra, Causæ repudij aut erant sufficientes, aut non. Si sufficientes, præcludebatur mulieri via ad secundas nuptias, quæ ei secundum legem concedebantur. Si autem insufficientes, ostendebatur iniustum repudium, & sic repudium fieri non poterat. Ergo nullo modo causæ repudij ibi in speciali inscribebantur.

*lib. 4. antiq. c. 6. circa medium. * lib. 19. cont. Faustum c. 26. circa pr. so. 6.* RESPONDEO dicendum, quòd causæ repudij in speciali non scribebantur in libello, sed in generali, ut ostenderetur iustum repudium. Sed secundum Iosephum*, ut mulier habens libellum conscriptum de repudio, alteri nubere posset, alias enim ei creditum non fuisset. Vnde in eo erat scriptura talis secundum eum, Promitto tibi, quòd numquam tecum conueniam. Sed secundum Augustinum*, ideò libellus scribebatur,

debetur, vt mora interueniente & consilio Scribarum dissuadente, viro a proposito repudiandi desisteret.

Et per hoc patet solutio Ad obiecta.

QVÆST. LXVIII.

De filijs illegitime natis, in tres articulos diuisa.

Deinde considerandum est de filijs illegitime natis.

¶ Et circa hoc quaeruntur tria.

- ¶ Primo, vtrum qui nascuntur extra verum matrimonium, sint illegitimi?
- ¶ Secundo, vtrum illegitimi filij debeant ex hoc, damnum reportare?
- ¶ Tertio, vtrum possint legitimari?

ARTIC. I.

Vtrum filij qui nascuntur extra verum matrimonium, sint legitimi?

278

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod filij qui nascuntur extra verum matrimonium, sint legitimi. Quia secundum legem natus, legitimus filius dicitur. Sed quilibet nascitur secundum legem ad minus natura, quæ fortissima est. Ergo quilibet filius dicitur legitimus.

Tho. 4 d.
41. q. vni
ca, ar. 3.
q. 1. et
seq.

¶ 2 Præterea, Communiter dicitur, quod legitimus filius est, qui est de legitimo matrimonio natus, vel de eo quod in facie Ecclesie legitimum reputatur. Sed contingit quandoque, quod aliquod matrimonium legitimum repuretur in facie Ecclesie, quod habet impedimentum ne sit verum matrimonium, & tamen a contrahentibus in facie Ecclesie scitur: & si occulte nubant, & impedimentum nesciant, legitimum videtur in facie Ecclesie; ex quo per Ecclesiam non prohibetur. Ergo filij extra verum matrimonium nati, non sunt illegitimi.

SED contra, illegitimum dicitur quod est contra legem. Sed illi qui nascuntur extra matrimonium, nascuntur contra legem. Ergo sunt illegitimi.

RESPONDEO dicendum, quod quadruplex status est